

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de Hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului de studiere, exploatare și protecție a apelor subterane

Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului de studiere, exploatare și protecție a apelor subterane a fost elaborat de către Ministerul Mediului.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Elaborarea proiectului de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului de studiere, exploatare și protecție a apelor subterane rezultă din prevederile:

- Planul Național de Reglementare pentru anul 2025, acțiunea 335 (termen de realizare - 20.08.2025).

- Legii nr. 112/2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între RM, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (în continuare UE) și statele membre ale acestora, pe de altă parte. Potrivit anexei XI al Acordului de Asociere RM - UE, Republica Moldova se angajează să își apropie progresiv legislația națională în domeniul protecției și gestionării apei de prevederile stipulate în: Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei și în Directiva 2006/118/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Republica Moldova și-a asumat, prin Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană semnat în anul 2014, angajamentul de a armoniza cadrul legislativ național cu directivele europene în domeniul apei, inclusiv Directiva-cadru 2000/60/CE și Directiva 2006/118/CE privind protecția apelor subterane. În rapoartele anuale de progres, Comisia Europeană subliniază constant faptul că Republica Moldova trebuie să consolideze atât cadrul normativ, cât și mecanismele instituționale de implementare și control. Prin aprobarea Legii apelor nr. 272/2011, a lansat în Republica Moldova un nou principiu de gestionare a resurselor de apă preluând practicile implementate cu succes în țările europene și aplicând cerințele expuse în directivele cadru ale Uniunii Europene, legea fiind parțial armonizată cu directivele caracteristice domeniului reglementat.

Resursele de apă subterană din Republica Moldova sunt limitate și utilizate prioritar pentru aprovizionarea populației cu apă potabilă, în special în mediul rural, unde peste 95% din locuitori depind exclusiv de aceste surse. Exploatarea lor trebuie să fie rațională și durabilă, astfel încât să asigure necesitățile actuale fără a compromite accesul generațiilor viitoare. Lipsa unui cadru normativ clar și coerent afectează însă gestionarea eficientă a acestor resurse, iar utilizarea nesustenabilă generează consecințe grave pentru economie și mediu, inclusiv degradarea ecosistemelor și costuri ridicate pentru remediere.

Necesitatea consolidării cadrului normativ este evidențiată și de rapoartele și documentele strategice recente. Hotărârea Parlamentului nr. 200/2022 privind Raportul Comisiei de anchetă asupra exploatării substanțelor minerale utile (pag. 127 - 131 din raport) a subliniat explicit importanța instituirii unor reglementări clare pentru exploatarea durabilă și rațională a resurselor de apă subterană. Aceeași concluzie reiese și din Raportul privind implementarea

Planului de Gestionare a Districtului Bazinului Hidrografic al fluviului Nistru (ciclul I, 2017–2022), care atrage atenția asupra deficiențelor existente în reglementarea utilizării apelor subterane și necesitatea alinierii legislației naționale la Directiva-cadru a UE privind apa.

În prezent, Legea apelor nr. 272/2011 reglementează necesitatea efectuării studiilor hidrogeologice pentru captările de ape subterane utilizate în irigare, dar nu stabilește metodologia, periodicitatea sau standardele de calitate care trebuie aplicate. Mai mult, aceste studii sunt esențiale și pentru alte domenii economice, însă în lipsa unor cerințe uniforme există riscul elaborării unor analize superficiale, care subestimează pericolele de poluare și supraexploatare a acviferelor, contravenind principiilor europene. Studiile hidrogeologice ar trebui să permită nu doar evaluarea captărilor existente și proiectarea celor noi, ci și identificarea celor abandonate sau deteriorate, în vederea lichidării lor pentru a preveni contaminarea straturilor acvifere, deoarece pe teritoriul țării, începând cu anul 1950 au fost forate circa 9700 de sonde de apă, fișele de evidență sunt păstrate în Fondul de Stat de informații privind subsolul din cadrul Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale, pe suport de hârtie.

Situația actuală a captărilor de apă subterană din Republica Moldova este adesea marcată de degradarea infrastructurii, poluarea acviferelor, lipsa documentației și nerespectarea zonelor de protecție. Multe captări au fost construite în anii 1950–1970, din materiale precum fontă, oțel sau azbociment, care astăzi prezintă riscuri de coroziune și de contaminare a apei. După destrămarea colhozurilor și procesul de privatizare, numeroase sonde și fântâni au fost abandonate sau lăsate fără întreținere, devenind surse de poluare. Astfel de construcții trebuie supuse expertizei tehnice deoarece poate permite pătrunderea bacteriilor sau a altor substanțe periculoase, în plus, intervențiile de reparații sunt deseori destul de costisitoare, deci în aceste cazuri este necesar de a fi lichidate prin lucrări de tamponare, pentru a elimina sursele de poluare directă.

Captările de apă subterană cu un debit mai mic de 0,2 l/s, destinate uzului gospodăresc, nu necesită autorizație conform prevederilor Legii apelor nr. 272/2011. Totuși, cadrul normativ existent, deși cuprinzător, prezintă lacune importante în ceea ce privește monitorizarea apelor subterane, prevenirea poluării difuze și reglementarea captărilor de mică amploare, cum sunt fântânile, drenurile și izvoarele. Conform pct. 83 din Regulamentul sanitar privind sistemele mici de alimentare cu apă potabilă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1466/2016, primăriile sunt obligate să țină evidența surselor locale de apă care nu dispun de rețea de distribuție, efectuând periodic, cel puțin o dată la 10 ani, inventarierea fântânilor și întocmirea Registrului surselor, după modelul prevăzut în anexă. În acest registru trebuie incluse toate sursele existente în localitate – fântâni publice, fântâni tubulare, fântâni forate și izvoare – cu excepția sondelor arteziene.

Aplicarea acestor prevederi a permis săparea captărilor de apă în aproape fiecare gospodărie rurală, ceea ce a generat supraexploatarea acviferelor freatice, scăderea nivelului apei și, în numeroase cazuri, secarea fântânilor și izvoarelor. Situația este agravată de faptul că peste 70% din fântânile rurale nu respectă standardele sanitare, prezentând concentrații ridicate de nitrați, bacterii și alte substanțe periculoase. Cauza principală o constituie amplasarea lor necorespunzătoare în imediata vecinătate a surselor de poluare – latrine, cotețe pentru animale, benzinării, cimitire sau gropi de gunoi neautorizate.

Fântânile superficiale, săpate pentru captarea stratului acvifer de mică adâncime, nu doar că expun populația la consumul unei ape nesigure, dar favorizează și infiltrarea poluanților în

acviferele mai adânci. În multe cazuri, construcțiile abandonate și lăsate deschise constituie un pericol iminent pentru calitatea resurselor subterane, motiv pentru care se impune lichidarea lor. Având în vedere conexiunea hidraulică directă dintre stratul freatic și apele de suprafață, supraexploatarea și contaminarea acviferelor superficiale antrenează riscuri majore și pentru resursele de suprafață.

La aceste probleme se adaugă lipsa de conștientizare a populației: deși prin captările improvizate gospodăriile au acces la apă contaminată, ceea ce le expune la riscuri grave pentru sănătate, există în continuare rezistență față de construcția și utilizarea unor rețele publice de alimentare cu apă sigure. Astfel, multe sisteme centralizate existente în localitățile rurale sunt utilizate la o capacitate minimă, în detrimentul sănătății publice și al durabilității resurselor de apă.

În aceste condiții, sunt necesare intervenții ferme pentru a asigura conformitatea cu cerințele legale, exploatarea sustenabilă a resurselor și protecția stratului acvifer accesibil, care constituie principala sursă de apă pentru populația rurală.

Un aspect critic în gestionarea resurselor de apă subterană îl constituie lipsa unor cote maxime de extracție stabilite pe baza capacității reale de realimentare a acviferelor. Deși perioada de valabilitate a autorizațiilor de utilizare specială a apei a fost redusă de la 12 la 6 ani, această măsură rămâne insuficientă pentru prevenirea supraexploatării resurselor. Stabilirea limitelor de extracție trebuie să fie fundamentată pe studii hidrogeologice actualizate, însoțite de monitorizare continuă prin foraje de observație sau echiparea captărilor cu dispozitive pentru urmărirea nivelului apei.

În prezent, datele privind rezervele exploatabile se bazează în mare parte pe estimări realizate în anii 1980, care nu mai reflectă condițiile reale, marcate de schimbările climatice și presiunile antropice. Reevaluarea rezervelor exploatabile necesită un efort complex, incluzând modelarea hidrodinamică a acviferelor și reinterpretarea volumului mare de informații existente în Fondul de Stat de Informații privind subsolul.

Legislația națională în domeniul exploatării apelor subterane, în special Regulamentul cu privire la cerințele de calitate a apelor subterane aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 931/2013, este considerată superficială. Acesta prevede reguli pentru întocmirea unui model de pașaport tehnic doar pentru sondele de apă moștenite din perioada Uniunii Sovietice, fără a clarifica proprietatea și documentația tehnică originală, sau drepturile asupra construcției. În plus, nu există reglementări clare pentru reconstituirea documentelor pierdute, precum autorizațiile sau planurile tehnice, ceea ce creează dificultăți semnificative pentru proprietarii care doresc să legalizeze captările existente.

Este important de menționat că rezervele de apă subterană se distribuie neuniform pe teritoriul Republicii Moldova și între diferitele straturi acvifere. Cele mai mari rezerve se află în straturile acvifere Badenian-Sarmațiane, formate în general din roci carbonatice. De-a lungul mai multor decenii au fost efectuate lucrări hidrogeologice pentru evaluarea rezervelor, aprobate de Comisia de Stat pentru Rezerve. Primele cercetări pentru estimarea rezervelor exploatabile datează din 1962, folosind metoda hidrogeodinamică, iar volumul calculat pentru patru acvifere (Ponțian, Sarmațianul mediu, Sarmațianul inferior și Cretacic) a fost de 1 199 mii m³/zi, în timp ce consumul real era de aproximativ 108 mii m³/zi, adică de 11 ori mai mic decât rezervele estimate. Calitatea apei era analizată doar prin prisma mineralizării (CMA 1,0 g/l).

Între anii 1969 și 1972, cercetările geologice în sectoarele Nistru și Ichel au avut ca scop identificarea unor noi surse pentru alimentarea cu apă a municipiului Chișinău. În perioada 1973-1977, s-au realizat evaluări regionale ale rezervelor exploatabile pentru întreaga țară, evidențiind că calculele anterioare erau superficiale și nu reflectau situația reală. O ultimă estimare a fost efectuată în 1982 de Saraevskii și o echipă de cercetători de la Institutul VSEGINGEO, pe baza datelor hidrogeologice obținute până în 1979. Aceasta servește drept referință pentru rapoartele actuale de monitorizare, fiind incluse în Fondul de Stat de Informații privind subsolul. Conform acestor date, volumul rezervelor exploatabile de apă subterană la nivel național a fost calculat la 3 471,7625 mii m³/zi, iar rezervele prognozate pentru 01.01.2025 au fost estimate la 77,7415 mii m³/zi.

Actualizarea acestor date necesită un efort considerabil, incluzând modelare hidrodinamică, analiză a volumului uriaș de informații stocate și implicarea de specialiști hidrogeologi, mai ales în contextul schimbărilor climatice și al presiunilor antropice.

Deoarece apele subterane se mișcă foarte lent, impactul activităților umane asupra lor se poate manifesta pe termen foarte lung. Poluarea apărută cu zeci de ani în urmă – fie din agricultură, industrie sau alte activități umane – continuă să afecteze calitatea apelor și poate persista pe durata a mai multor generații.

În contextul celor menționate, Republica Moldova se confruntă cu o serie de probleme structurale: resurse limitate de apă subterană, infrastructură învechită și adesea abandonată, lipsa unor reglementări clare privind exploatarea și monitorizarea, precum și lipsa unei evaluări actuale a rezervelor exploatabile. În același timp, presiunile tot mai mari asupra acviferelor, provenite din utilizarea gospodărească, agricultură și industrie, fac ca necesitatea unui cadru normativ coerent și integrat să fie una urgentă. Doar printr-o abordare legislativă solidă, aliniată la directivele europene și adaptată specificului național, va fi posibilă protejarea pe termen lung a resurselor de apă subterană și garantarea accesului populației la apă potabilă sigură.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Urmare a lacunelor și deficiențelor identificate în procesul de gestionare și monitorizare a resurselor de apă și în vederea transpunerii Directivei 2000/60/UE și Directivei 2006/118/CE, precum și a respectării angajamentelor asumate de Republica Moldova pe plan internațional, se impune elaborarea și aprobarea Regulamentului de studiere, exploatare și protecție a apelor subterane. Apa subterană reprezintă o resursă strategică a cărei deteriorare, mai ales calitativă, este dificil și costisitor de remediat. Protecția și utilizarea durabilă a acesteia impun instituirea unui cadru bazat pe principiile prevenirii poluării și gestionării responsabile.

După reorganizarea Instituției Publice Administrația Națională „Apele Moldovei”, atribuțiile privind gestionarea resurselor de apă subterană, anterior exercitate de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, au fost preluate și integrate în noul cadru instituțional. Această schimbare a permis consolidarea unui sistem administrativ unitar, care abordează resursele de apă ca un ansamblu integrat, facilitând coordonarea politicilor, monitorizarea eficientă și implementarea unor măsuri de protecție și valorificare durabilă a acviferelor și a resurselor de suprafață.

Regulamentul are un caracter general și se aplică tuturor entităților și persoanelor abilitate să desfășoare activități de studiere și exploatare a apelor subterane, asigurând accesul liber la prestarea serviciilor, concurența loială și egalitatea de șanse pentru toți operatorii economici care respectă cerințele legale, în conformitate cu Legea concurenței nr. 183/2012.

Lucrările prevăzute în regulament, inclusiv studiile hidrogeologice, proiectarea și execuția captărilor de apă subterană, se realizează de către proiectanți atestați în domeniul instalațiilor și rețelelor de alimentare cu apă și canalizare, fântâni arteziene, conform subpct. 34.4.1.1 al pct. 34 din anexa nr. 1 la HG nr. 743/2024 privind Regulamentul de atestare a specialiștilor în construcții, precum și de către echipe specializate în execuția lucrărilor, cu respectarea Codului urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023 și a legislației aplicabile. La moment, proiectanții atestați care pot realiza studiile hidrogeologice și proiectarea captărilor se regăsesc în domeniul B8a sau 4j, conform HG nr. 329/2009 privind atestarea tehnico-profesională a specialiștilor în construcții. Deși acest regulament a fost abrogat, certificatele de atestare emise anterior rămân valabile până la expirarea termenului pentru care au fost eliberate, conform pct. 2 din HG nr. 743/2024 privind asigurarea calității în construcții.

Documentul face o distincție clară între explorarea apelor subterane, realizată prin studiile hidrogeologice, și exploatarea acestora, prin lucrările de captare și construcție. Activitățile sunt reglementate distinct: captările și lucrările de construcție se supun Codului urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, iar explorarea hidrogeologică se desfășoară conform Legii apelor nr. 272/2011. În cazul extragerii apei pentru îmbuteliere sau scopuri curative, studierea și aprobarea rezervelor se realizează conform Codului subsolului nr. 246/2024.

Regulamentul stabilește etapele principale ale exploatării apelor subterane, incluzând realizarea studiilor hidrogeologice preliminare și definitive, proiectarea și execuția lucrărilor de captare a apei subterane pentru uz potabil și industrial, elaborarea documentației tehnice pentru toate tipurile de captări – fântâni, sonde, drenuri și izvoare – precum și protecția și gestionarea durabilă a resurselor de apă subterană. Documentul oferă specialiștilor indicații teoretice, tehnologice și constructive, fără a limita inițiativa proiectanților în adoptarea unor soluții tehnice justificate, iar aplicabilitatea sa se extinde asupra tuturor construcțiilor hidrotehnice destinate captării apelor subterane. Prevederile regulamentului nu exclude consultarea și a altor reglementări tehnice și a literaturii de specialitate și nu limitează inițiativa proiectanților în adoptarea justificată a unor soluții tehnice favorabile.

Studiile hidrogeologice sunt fundamentale pentru exploatarea durabilă a captărilor de apă subterană, permițând determinarea modului de formare a acviferelor, caracteristicilor hidrogeologice ale rocilor, circulația apelor subterane și legătura cu apele de suprafață. Aceste studii se efectuează în trei etape: studiul hidrogeologic preliminar, proiectarea captărilor pe baza acestuia și studiul hidrogeologic definitiv. Studiile asigură evaluarea completă a resurselor, protecția captărilor și dimensionarea zonelor de protecție sanitară, inclusiv monitorizarea calității apei și prevenirea colmatării sau innisipării.

Durata studiilor hidrogeologice se determină în funcție de tipul captării, complexitatea acviferului, gradul de cunoaștere existent și impactul antropic, cu recomandarea ca pentru captările din izvoare sau din straturi cu alimentare din râuri/lacuri să fie realizate pe o perioadă minimă de 12 luni. Această durată permite surprinderea completă a regimului hidrologic, a variațiilor sezoniere ale debitului și calității apei, precum și analiza fenomenelor extreme (ploi abundente, topirea zăpezii, secetă prelungită). În cazuri justificate, pe baza datelor istorice hidrogeologice, durata poate fi ajustată, ținând cont de importanța obiectivului și urgența alimentării cu apă.

Studiile includ atât caracterizarea cantitativă, cât și calitativă a apei subterane, prin măsurători de debit, analiza indicatorilor fizico-chimici și biologici, monitorizarea agresivității apei față de materiale de construcție, identificarea surselor potențiale de poluare și dimensionarea

zonelor de protecție sanitară, în conformitate cu Regulamentul privind zonele de protecție sanitară a prizelor de apă aprobat prin HG nr. 949/2013. Datele obținute servesc și pentru modelarea transportului poluanților, evaluarea resurselor exploatabile și definirea măsurilor de protecție pentru exploatarea durabilă a resurselor de apă.

Alegerea captării se bazează pe condițiile hidrogeologice locale, scopul utilizării apei și cerințele tehnico-economice, asigurând echilibrul între captare și realimentare. Se prioritizează straturile acvifere cu calitate adecvată pentru consum uman, parametri stabili și extindere suficientă, amplasate pe terenuri disponibile și accesibile. Captarea se realizează prin drenuri, foraje dirijate sau sonde forate, în funcție de debit, adâncime și configurația stratului, iar soluția aleasă trebuie să asigure prelevarea optimă a debitului și menținerea calității apei. Apa de calitate superioară se alocă consumului uman și adăpării animalelor, iar deciziile se iau și din perspectiva eficienței economice și a siguranței tehnice.

Exploatarea apelor subterane reprezintă procesul de extragere a apei din acvifere pentru satisfacerea nevoilor umane, cum este aprovizionarea cu apă potabilă, agricultură, industrie, energie, alte utilizări cum este piscicultura, etc. Implică extragerea apei aflate în depozite subterane (acvifere) prin diverse metode, cum ar fi fântâni, sonde, drenuri sau captări de izvoare. Construcțiile de captare ale apei subterane se pot clasifica după dimensiunea principală, în construcții verticale și în construcții orizontale (drenuri). Cele mai comune metode este săparea fântânilor fiind construcții mai simple, adesea săpate manual, care accesează straturile freatice sau de adâncime mică. Sondele fac accesibile acvifere mai adânci care nu sunt supuse contaminărilor de la suprafață, însă în unele regiuni acviferele captate au condiții hidrogeologice naturale, astfel prezența naturală a unor parametri chimici pot implica dificultăți în tratarea apelor utilizate pentru anumite activități. Captarea izvoarelor reprezintă procesul de colectare și protejare a apei provenite dintr-un izvor natural, cu scopul de a o utiliza în diverse scopuri. Cu toate că debitul unor izvoare poate varia în funcție de sezon și de condițiile meteorologice, este o metodă relativ simplă și eficientă de a accesa o sursă de apă curată. Deoarece izvoarele pot fi vulnerabile la poluare, mai ales din activități agricole sau industriale din apropiere, necesită o protecție atentă pentru a preveni contaminarea, astfel este esențial să se implementeze măsuri de protecție și de gestionare adecvate, pentru a asigura durabilitatea acestei surse de apă.

Captarea apelor subterane prin drenuri este o metodă utilizată pentru a colecta și a direcționa apa subterană către un punct de colectare, fie pentru a o utiliza, fie pentru a controla nivelul apei în subsol. Este o tehnică importantă în diverse domenii, inclusiv irigații, drenaj agricol, prevenirea inundațiilor, alunecărilor de teren și alimentarea cu apă. O planificare atentă, o construcție corectă și o întreținere adecvată sunt esențiale pentru a asigura eficiența și durabilitatea sistemului.

Exploatarea se realizează conform studiilor hidrogeologice, care determină resursa maximă exploatabilă și recomandările pentru protecția acviferelor. Materialele și echipamentele utilizate trebuie să fie durabile, rezistente la coroziune și să nu afecteze calitatea apei, iar fiecare captare se echipează cu dispozitive de măsurare a debitului și nivelului. Proiectarea se face conform normelor de construcție și codurilor practice, cu coordonarea obligatorie a Instituției Publice „Apele Moldovei”.

Cartea tehnică a captării include toate detaliile privind proiectarea, execuția, recepția, exploatarea și întreținerea construcției, precum și studiile hidrogeologice definitive, și se păstrează pe întreaga durată de viață a captării. Regulamentul recent introduce obligația de a

restabili cartea tehnică pentru captările care depășesc 25–27 ani de exploatare, însoțită de expertize tehnice și actualizarea avizelor, pentru a asigura trasabilitatea și exploatarea sigură a resursei. Pentru captările mici, cu debit sub 0,2 l/s destinate uzului gospodăresc, evidența lor este obligatorie și se întocmește fișa de evidență a captării. În acest sens, precum și în contextul schimbărilor climatice, evidența captărilor mici este obligatorie, astfel, în regulamentul de studiere, exploatare și protecție a apelor subterane s-a introdus proiectarea pentru toate captările de apă subterană, precum și restabilirea cărții tehnice a construcțiilor existente, și obligativitatea de a avea carte tehnică a construcție pentru captările de apă.

Efectuarea lucrărilor de conservare, lichidare sau reabilitare a captărilor de apă defecte sau abandonate reprezintă o condiție esențială pentru protecția și gestionarea durabilă a apelor subterane, precum și pentru prevenirea utilizării acestora la evacuarea de ape uzate direct în subteran. Lucrările se realizează conform art. 28 alin. (2) lit. 1) și art. 31 alin. (6) din Legea apelor nr. 272/2011 și a instrucțiunilor tehnice aplicabile.

Solicitarea pentru conservarea, lichidarea sau reabilitarea captărilor se face de către titulari sau proprietari, pe baza unui proiect tehnic elaborat de un proiectant atestat și coordonat obligatoriu cu Instituția Publică Administrația Națională „Apele Moldovei”, care eliberează acordul de coordonare conform anexei nr. 4 la prezentul Regulament. Titularul captării informează Inspectoratul pentru Protecția Mediului despre data începerii lucrărilor, iar Inspectoratul verifică execuția pe întreaga durată a lucrărilor, care sunt realizate de firme specializate.

Captările pot fi conservate atunci când nu pot fi puse în funcțiune, prin ermetizare temporară, pentru protejarea construcției și menținerea calității apei. Perioada de conservare nu depășește 20 de ani, iar în cazuri speciale proprietarul este obligat să ia măsuri suplimentare de siguranță sau să lichideze captarea. Lichidarea se aplică captărilor deteriorate, nefuncționale sau care prezintă riscuri pentru mediul și sănătatea publică, în timp ce reabilitarea permite reutilizarea captărilor sau sondelor după expertize tehnice și studii hidrogeologice care confirmă siguranța exploatarei.

Repunerea în funcțiune a captărilor reabilite se face respectând debitul maxim stabilit prin studiile hidrogeologice și pompările experimentale, asigurând exploatarea durabilă, protecția mediului și siguranța utilizatorilor. Toate lucrările se efectuează conform instrucțiunilor tehnice în vigoare, urmărind menținerea calității și cantității apei subterane și protecția resurselor pe termen lung.

Orice intervenție asupra corpurilor de apă subterană, inclusiv injectarea, reabilitarea, construcțiile sau alte lucrări cu impact asupra acviferelor, se realizează numai dacă este susținută de evaluarea impactului asupra mediului și confirmată prin studii hidrogeologice și tehnico-științifice detaliate, care demonstrează că activitatea nu afectează calitatea și regimul natural al apei. Realimentarea corpurilor de apă subterană se efectuează cu apă conform cerințelor de calitate, fără a compromite obiectivele de mediu, doar după finalizarea studiilor tehnico-științifice și aprobarea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului. Orice evacuare de substanțe sau poluanți în acvifere este permisă strict pe baza studiilor tehnico-științifice și a evaluării impactului asupra mediului, cu condiția să nu deterioreze calitatea apei subterane și să respecte regimul natural al acviferului. Zonele de protecție sanitară se delimitează, amenajează și întrețin în baza studiilor hidrogeologice, asigurând prevenirea poluării și menținerea parametrilor calitativi ai apei. Activitățile cu impact major asupra resurselor de apă subterană se planifică și se execută doar după efectuarea studiului

hidrogeologic preliminar, adoptarea măsurilor de protecție și refacere a alimentărilor cu apă și confirmarea neafectării apei prin evaluarea impactului asupra mediului și studii tehnico-științifice detaliate. Captările aflate în exploatare sunt echipate pentru măsurători și control, iar titularul monitorizează nivelurile și calitatea apei, transmițând datele către Instituția Publică „Apele Moldovei”. Orice exceptare de la măsurile de prevenire a poluării se admite doar dacă este documentată prin evaluarea impactului asupra mediului și susținută de studii tehnico-științifice, iar monitorizarea corpurilor de apă subterană se realizează eficient conform regulamentelor în vigoare.

Persoanele fizice și juridice care exploatează apele subterane respectă prezentul Regulament și legislația în domeniu, întrețin și igienizează captările și zonele de protecție sanitară, revizuiesc perimetrele la solicitarea autorității de mediu și asigură funcționarea corespunzătoare a echipamentelor, în vederea exploatării durabile a resurselor de apă.

Prevederile stipulate în Regulament vin să contribuie la consolidarea procesului de exploatare a resurselor de apă subterană sustenabil, implementarea cu succes a planurilor de gestionare a districtelor bazinelor hidrografice, precum și la preluarea celor mai bune practici aplicabile la nivelul Uniunii Europene.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Pe marginea problemelor care au stat la baza elaborării proiectului de hotărâre de guvern nu există opțiuni alternative de intervenție, totodată acest regulament este elaborată în temeiul art. 19³ lit. c) și art. 46 alin. (1) lit. c) și lit. e) din Legea apelor nr. 272/2011 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 445-447).

De asemenea, elaborarea proiectului de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului de studiere, exploatare și protecție a apelor subterane rezultă din prevederile Planului Național de Reglementare pentru anul 2025, acțiunea 335.

Respectiv, o altă opțiune alternativă nu a fost identificată, punându-se accent pe necesitatea respectării documentelor strategice naționale, precum și pe faptul că, cadrul legislativ existent la moment în domeniul gestionării și protecției resurselor de apă subterană este imperfect și necesită o ajustare cât mai urgentă. În cazul lipsei unei intervenții legislative, se va periclita tot mai mult starea actuală a corpurilor de apă subterană din republică.

Este de menționat că în Raportul anual 2023 și 2024 de progres al Comisiei Europene, este reiterată necesitatea de *„consolidare a punerii în aplicare și îmbunătățirii legislației, cu accent pe legislația orizontală, protecția naturii, gestionarea apei”*, iar la domeniul *resurse de apă* este remarcată alinierea legislației la Directiva 2000/60/CE de stabilire a unui cadru normativ de politică comunitară în domeniul apei, precum și Directiva 2006/118/CE privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării, dar și necesitatea de continuare a alinierii la alte componente din aquis-ul UE.

În condițiile Republicii Moldova, care dispune de resurse de apă subterană limitate, având prioritate utilizarea acesteia pentru aprovizionare cu apă a populației, astfel, utilizarea acesteia impune principiul rațional și durabil de dezvoltare, adică satisfacerea necesităților vitale de moment ale societății, fără a compromite posibilitățile generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități, iar lipsa unui cadru normativ care să stabilească direcțiile evolutive distincte, coerente și durabile în domeniul exploatării resurselor de apă afectează exploatarea rațională a acestora. Acele puține resurse de apă de care dispune Republica Moldova dacă nu vor fi utilizate într-un mod durabil vor duce la consecințe negative pentru economie și mediu.

Aceste evoluții, vor conduce la degradarea mediului înconjurător din cauza nerespectării cerințelor de mediu, iar costurile pentru prejudiciile aduse mediului vor fi enorme.

Totodată, lipsă unei clarități de obținere a documentelor tehnice pentru toate tipurile de captări a apelor subterane precum și schimbările climatice extreme, a dus la exploatarea ilegală apei subterane pentru diverse utilizări, fără studii hidrogeologice și fără documentația necesară proiectării unei construcții, precum și realizarea de către firme nespecializate în acest domeniu. După abrogarea Legii nr. 451/2001 privind licențierea unor genuri de activitate, în anul 2017, forarea sondelor de apă și a altor captări poate fi executată de către persoane ce nu au studii în domeniul ingineriei de foraj, geologiei și hidrogeologiei, astfel în acest domeniu au apărut un șir de probleme și una dintre cele mai stringente fiind utilizarea irațională a apelor subterane și protecția acestora de epuizare și poluare. Astfel pe piață au apărut un șir de firme nespecializate care execută lucrările de forare fără a deține actele necesare permise pentru forare și proiectul privind forarea sondei de apă care se coordonează în mod obligatoriu cu Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, în conformitate cu prevederile art. 11 al Codului subsolului nr.3/2009. Astfel sunt încălcate prevederile art. 110, 113 și 119 din Codului contravențional nr. nr. 218/2008.

Din considerentul că, situațiile enunțate supra care au dus la apariția problemelor ce țin de utilizarea durabilă a apelor subterane, nu au tendința de a se soluționa de la sine și în lipsa intervențiilor la caz, se poate presupune cu certitudine că alegerea opțiunii „a nu face nimic”, ar duce doar la agravarea situației, care și așa nu este una simplă, sau în cel mai bun scenariu ar rămâne tot atât de proastă ca în prezent. Prin urmare vor persista riscurile de captare neautorizată a apei și cel de utilizare excesivă a acesteia, care pot duce la epuizarea resurselor de apă strategice pentru alimentarea cu apă destinată consumului uman și la provocarea unor impacturi iremediabile pentru mediu, cum sunt alunecările de teren, surpările, tasarea terenurilor și afectarea ecosistemelor dependente de apele subterane.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

În prevederile proiectului de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului de studiere, exploatare și protecție a apelor subterane s-au luat în considerare (pe lângă cerințele tehnice și de protecție), și valorile politice, economice, sociale și culturale.

Exploatarea și protecția apelor subterane au un impact semnificativ asupra sectorului public, influențând domenii precum sănătatea publică, economia, infrastructura și sustenabilitatea mediului. Gestionarea acestor resurse implică responsabilități majore pentru autoritățile publice, cu efecte pe termen lung asupra comunităților prin alimentare cu apă sigură a populației. Pentru a proteja resursele de apă subterană, sectorul public are responsabilitatea de a respecta zonele de protecție sanitară a captărilor de apă subterană pentru a preveni contaminarea cu substanțe chimice (nitrați, pesticide), agenți patogeni sau substanțe periculoase.

Schimbările climatice prin reducerea precipitațiilor, duc la creșterea cererii de apă și pun presiune pe acvifere, forțând autoritățile să investească în soluții alternative (ex. reutilizarea apelor uzate) și în educație pentru consum responsabil. Soluțiile eficiente depind de investiții în infrastructură, reglementări stricte, cooperare interinstituțională și implicarea comunității. Prin aceste măsuri, sectorul public poate contribui la asigurarea unei utilizări durabile a apelor subterane, protejând sănătatea umană, mediul și promovând dezvoltarea economică sustenabilă.

Sectorul public are un rol important în educarea publicului și a agenților economici asupra importanței gestionării durabile a resurselor de apă și a utilizării eficiente a apei, precum și de a găsi soluții de remediere a conflictelor între diferiți utilizatori ai apei, inclusiv fermieri, comunități locale și industrie. Colaborarea cu sectorul privat pentru a promova utilizarea eficientă a apei și pentru a proteja resursele de apă subterană.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Impactul financiar al Regulamentului de studiere, exploatare și protecție a apelor subterane este semnificativ și implică atât costuri, cât și beneficii economice pe termen lung.

Aceste costuri implică investiții în infrastructură, expertiză tehnică, monitorizare și intervenție. Exploatarea apelor subterane necesită construirea și întreținerea infrastructurii de captare (sonde, drenuri, stații de pompare, stații de tratare), ceea ce implică bugete publice semnificative. Protecția acviferelor implică cheltuieli pentru delimitarea zonelor de protecție sanitară, monitorizarea poluării și aplicarea sancțiunilor pentru activități ilegale (ex. deversări neautorizate a apelor uzate, aruncarea gunoiului în ravene și pe terenuri neamenajate special pentru depozitarea gunoiului, deversări de produse petroliere, pesticide și fertilizanți).

Efectuarea studiilor complexe hidrologice și hidrogeologice necesită o mai multă atenție și finanțare din sursele bugetului de stat. Este necesar de a se investi în formarea specialiștilor în acest domeniu, deoarece lipsa cadrelor calificate va duce la apariția lacunelor în gestionarea durabilă a resurselor de apă. Datele studiilor hidrogeologice sunt esențiale pentru atragerea de fonduri externe, planuri de urbanism, extinderea irigațiilor și dezvoltarea economică a tuturor sectoarelor.

Studii preliminare evaluează sursele de apă subterană și sunt mai puțin costisitoare. Scopul lor este de a determina caracteristicile acviferului, nivelul hidrostatic și hidrodinamic, debitele optime și calitatea apei, iar prețurile pot varia semnificativ între 10 000 – 200 000 lei/pe un sector, în funcție de mai mulți factori, cum ar fi scopul studiului și complexitatea acestuia. Studii pentru delimitarea zonelor de protecție sanitară sunt mai complexe, implicând cartografierea zonelor de protecție conform reglementărilor legale (ex. Hotărârea nr. 949/2013). Aceste studii necesită analize detaliate și planuri topografice, crescând costurile. Pentru proiecte simple cum este proiectul tehnic de construire a captărilor de apă sau de delimitare a zonelor de protecție sanitară, costurile sunt mai reduse variind între 15 000 – 35 000 lei/proiect, dar studiile complexe care includ proiecte de construcție și finalizarea cu raportul studiilor hidrogeologice finale, implică investiții semnificative. Un studiu hidrogeologic bine realizat poate preveni pierderi financiare de mii sau zeci de mii de euro cauzate de exploatarea necorespunzătoare sau poluarea acviferelor. După finisarea lucrărilor de construcție a captărilor de apă sunt necesare prelevarea probelor de apă pentru a analiza parametrii fizico-chimici și microbiologici precum și evaluarea acviferelor din punct de vedere cantitativ. Testarea calității apei (fizico-chimică și bacteriologică) adaugă costuri suplimentare, costul variind în funcție de complexitatea analizelor. Tarifele pentru analizele de laborator a apei sunt aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.533/2011 cu privire la aprobarea Listei și tarifelor serviciilor contra cost din sfera sănătății publice prestate persoanelor fizice și juridice, cu modificări în anul 2025. Aceste tarife au fost recalculate în conformitate cu Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1020/2011 și în baza cheltuielilor suportate în anii 2023/2024. Costul pentru un metru liniar de forare variază de la 3000 – 5000 lei în funcție de

echipamente și condițiile geologice, precum și locația influențează prețul datorită logisticii și transportului echipamentelor. Costul pompărilor experimentale (sau testelor de pompare) în contextul studiilor hidrogeologice variază în funcție de mai mulți factori, inclusiv tipul testului, amplasamentul, durata, echipamentele utilizate și cerințele specifice ale proiectului. Aceste teste sunt esențiale pentru a determina caracteristicile hidraulice ale acviferelor (transmisivitate, conductivitate hidraulică, coeficient de stocare) și randamentul forajelor. Aceste costuri pentru forare, pompări experimentale, conservare, curățare, restabilire sau lichidare sunt estimate de către specialiști autorizați (devizier) care fac calculele în programa WinCmeta. Totodată pentru calcularea devizelor este utilizat amendamentul CP L.01.02:2012/A3:2024 „Instrucțiuni pentru determinarea cheltuielilor de deviz la salarizarea în construcții” aprobat și pus în aplicare prin ordinul Ministrului infrastructurii și Dezvoltării Regionale nr.124 din 16.08.2024, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 364-366, art. 657), cu aplicare din 22.08. 2024.

Pentru diferite lucrări prenotate se utilizează diferite documente normative plasate pe pagina web: www.ednc.gov.md la rubrica „Normative în construcții”, de exemplu cum este documentul normativ NCM L.02.12-2:2018 „Indicator de prețuri de referință pentru lucrări de prospecțiuni geologice și sunt utilizate și două amendamente” și documentul normativ NCM L.02.12-2:2017 “Economia construcțiilor. Indicator de prețuri de referință pentru lucrări de prospecțiuni geologice.” care sunt destinate pentru determinarea prețului de referință la prospecțiuni inginero-geologice și inginero-ecologice în vederea formării prețurilor de ofertă și contractuale.

De asemenea menționăm că în conformitate cu pct. 13 din anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 582/1995 cu privire la reglementarea monopolurilor, Întreprinderea de Stat Expediția Hidro-Geologică din Moldova „EHGeoM” deține monopolul în efectuarea lucrărilor în domeniul cercetării geologice. Întreprinderea pentru ofertele contractuale utilizează Catalogul tarifelor unitare de deviz pentru lucrările de prospecțiuni geologice, 1991 (TUD geo-91). Respectivetele tarifele din catalogul prenotat a au fost ajustate ultima dată de către Ministerul Finanțelor, care prin scrisoarea nr. 11/1-2/09 a aprobat utilizarea coeficientului de recalculare a costului de deviz a lucrărilor de prospecțiuni geologice finanțate din bugetul de stat în mărime de 10.4, față de prețurile de bază ale anului 1991 (prețurile fiind în ruble rusești). De facto la executarea respectivelor lucrări întreprinderea nu acoperă cheltuielile suportate, dat fiind faptul că pe parcursul ultimilor ani au avut loc un șir de creșteri de prețuri, inclusiv la materiale, dar și al tarifelor la prestatorii de servicii. Totodată de la ultima ajustare a tarifelor a avut loc și o creștere de 4 ori a salariului minim garantat pe economie, care la rândul său ar influența formarea costurilor pentru lucrările menționate în regulament.

Restabilirea cărții tehnice a construcției pentru captările de apă în Republica Moldova implică elaborarea sau actualizarea documentației tehnice care descrie detaliile proiectării, execuției, exploatării și întreținerii unei captări de apă, conform legislației privind calitatea în construcții și reglementările aferente. Acest document este esențial pentru conformitatea legală a construcției, obținerea actelor permissive de exploatare a captărilor de apă și gestionarea corectă a infrastructurii hidrotehnice. Captările simple cum sunt fântânile necesită documentație mai simplă, reducând costurile. Captări complexe (ex. pentru alimentare centralizată, irigații sau uz industrial), implică studii hidrogeologice detaliate (în special pentru cele cu uzura depășită) și date topografice, ceea ce crește costurile. Dacă există o

rapoarte sau proiecte vechi, planuri, scheme sau alte documente, restabilirea implică doar actualizarea acestora, ceea ce reduce costurile. În cazul în care documentația lipsește complet, este necesară reconstrucția datelor prin măsurători noi, expertize tehnice și studii hidrogeologice, ceea ce mărește semnificativ costurile. Restabilirea cărții tehnice evită amenzi sau sancțiuni pentru nerespectarea legislației. Documentația actualizată ajută la identificarea problemelor (ex. randament scăzut, poluare), prevenind costuri suplimentare pentru reparații sau construcția de captări noi. O carte tehnică completă este o condiție pentru accesarea finanțărilor, care pot acoperi costurile de modernizare a captării de apă subterană. Investițiile în explorarea și protecția apelor subterane sunt esențiale pentru dezvoltarea sustenabilă. Argumentarea costurilor trebuie să se bazeze pe beneficiile pe termen lung, pe costul non-acțiunii și pe eficiența investițiilor. Prin utilizarea unei game largi de surse de finanțare și prin punerea în aplicare a unei gestionări transparente și responsabile, este posibilă asigurarea unei resurse de apă durabile și de calitate pentru generațiile viitoare. O abordare integrată, care să combine cercetarea, reglementarea, tehnologia și educația, este esențială pentru succes.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Reglementările privind exploatarea și protecția apelor subterane stabilesc cadrul legal necesar pentru utilizarea durabilă a resurselor de apă, având efecte semnificative asupra sectorului privat, inclusiv asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Impactul este diferit în funcție de tipul de activitate economică, dimensiunea afacerii, amplasamentul regional și specificul operațiunilor, dar cadrul normativ aduce atât provocări, cât și oportunități.

Studiile hidrogeologice sunt necesare pentru evaluarea acviferelor (debit, calitate, adâncime), studiile hidrogeologice costă în funcție de complexitate. Companiile agricole sau alte companii efectuează astfel de studii pentru a asigura aprovizionarea cu apă, ceea ce implică investiții inițiale semnificative, însă accesul la sursa de apă susține afacerea. Testările de pompare experimentală sunt esențiale pentru determinarea randamentului captărilor de apă subterană. Companiile din agricultură sau industrie suportă aceste costuri pentru a evita supraexploatarea acviferelor. Restabilirea cărții tehnice a construcției pentru captările existente, este obligatorie pentru conformitatea cu legislația privind calitatea în construcții și pentru obținerea autorizației de folosire specială a apei subterane, precum și pentru accesarea finanțelor din subvenții.

Constrângeri asupra activității pot fi restricții privind cantitatea de apă care poate fi extrasă, restricții asupra utilizării terenurilor în zonele de protecție a surselor de apă, necesitatea de a implementa măsuri de protecție pentru a reduce impactul asupra apelor subterane (de exemplu, utilizarea responsabilă a pesticidelor în agricultură). Riscul de a nu avea suficientă apă în perioadele de secetă, afectând afacerile dependente de apă (agricultură, industrie, turism). Competiția pentru accesul la resursele de apă cu alți utilizatori, inclusiv cu sectorul public. Din punct de vedere al codului contravențional este posibilitatea de a fi tras la răspundere pentru poluarea apelor subterane.

Pentru a minimiza efectele negative asupra sectorului privat, este necesară o abordare integrată, care să includă:

- Investiții în tehnologii eficiente de utilizare durabilă a apelor subterane, poate reduce consumul de apă și costurile de operare.
- Monitorizarea regulată a nivelului apelor subterane și a calității apei poate ajuta la prevenirea epuizării acviferelor și la gestionarea sustenabilă a resurselor.

- O abordare integrată a gestionării resurselor de apă, care să ia în considerare toate utilizările apei și să asigure un acces echitabil la apă pentru toate utilizările.
- Facilitarea accesului agenților economici la finanțare pentru investiții în tehnologii eficiente pentru gestionarea sustenabilă a resurselor de apă.
- Educație și conștientizare asupra importanței gestionării durabile a resurselor de apă. Astfel, investițiile în tehnologii sustenabile, monitorizarea adecvată și conformitatea legală permit sectorului privat, inclusiv întreprinderilor mici și mijlocii, să valorifice resursele de apă subterană responsabil, să mențină continuitatea afacerilor și să crească competitivitatea pe termen lung, în special în agricultura, industria viticolă și alte sectoare. Sectorul privat, prin adoptarea acestor practici, devine mai competitiv, mai rezilient și mai pregătit să valorifice oportunitățile oferite de o gestionare durabilă a apei, indiferent de domeniul de activitate.

4.4. Impactul social

Impactul social al studierii, exploatarei și protecției apelor subterane este profund, afectând comunitățile locale, sănătatea publică, accesul la apă potabilă, echitatea socială și dezvoltarea durabilă. Aceste activități au implicații directe asupra calității vieții, relațiilor dintre comunități și agenții economici, precum și asupra percepției publice față de gestionarea resurselor de apă.

Studiile hidrogeologice și investițiile în captările de apă subterană pot îmbunătăți accesul la apă curată, reducând incidența bolilor și îmbunătățind calitatea vieții. Apele subterane din Moldova sunt adesea contaminate cu nitrați, nitriți și amoniu din activități agricole, lipsa sistemului de canalizare, deversări de ape uzate și în urma activităților fermelor sau cu alte substanțe poluante din alte activități industriale. În 90% din cazuri, apa subterană are mineralizare ridicată ($>1,5$ g/l), precum și în multe raioane din Moldova au depășiri a durității, florului și ferului, ceea ce necesită tratare costisitoare. Acest lucru afectează comunitățile rurale, care nu își permit astfel de investiții, crescând riscul de probleme de sănătate. Protecția apelor subterane prin delimitarea zonelor de protecție sanitară este crucială pentru prevenirea poluării, dar implementarea lentă în zonele rurale agravează inegalitățile sociale.

Importanța protecției corpurilor de apă subterană rezultă în principal din câteva deziderate complexe:

- asigurarea condițiilor de mediu favorabile pentru om, în special prin resurse de calitate (apă, aer, sol, energie etc) precum și prin condiții sociale și estetice de calitate;
- conservarea resurselor vitale pentru om și natură - apa subterană fiind o resursă epuizabilă, sunt degradabile și adesea ireversibil.

Apa este un element cheie pentru îmbunătățirea condițiilor de viață, reducerea mortalității și morbidității, creșterea productivității agricole, dezvoltarea economică și asigurarea integrității ecosistemelor. Fără progres în domeniul managementului resurselor de apă nu putem înregistra un progres în dezvoltare economică generală.

Dacă resursele de apă nu sunt gestionate corect și protejate, acestea nu vor putea susține dezvoltarea comunităților umane. Astfel accesul la o sursă de apă potabilă mai sigură va contribui la o stare de sănătate mai bună, ceea ce va îmbunătăți calitatea vieții și va spori durata de viață a populației. În plus, se va asigura un acces mai extins la apă potabilă sigură, garantând accesul la surse de apă potabilă fiabile, ceea ce va ajuta la reducerea inegalităților dintre zonele urbane și cele rurale, precum și între diferitele grupuri socio-economice.

Prin implementarea trasabilității și a unor măsuri mai stricte pentru gestionarea riscurilor de contaminare, cetățenii vor dobândi o mai mare încredere în calitatea apei pe care o consumă, precum și în capacitatea autorităților de a asigura sănătatea publică. Campaniile de informare și creșterea transparenței în administrarea resurselor de apă vor sprijini o mai bună conștientizare a populației cu privire la importanța utilizării durabile a apei, calității apei și a protecției mediului.

Astfel, prevederile stipulate în Regulament vin să contribuie la consolidarea procesului de gestionare a resurselor de apă subterană, precum și la preluarea celor mai bune practici aplicabile la nivelul Uniunii Europene.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Proiectul de act normativ nu se referă la afectarea datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Egalitatea sexelor este un concept care trebuie să înceapă de la acest nivel, eliberând femeia de unele sarcini, oferindu-i astfel șansa de emancipare pentru a putea avea mai mult timp pentru implicarea în alte activități ale colectivității în care trăiește, chiar în procesul de gestionare a apelor la nivelele cele mai superioare.

Măsurile propuse în proiectul de hotărâre de Guvern vizează accesul tuturor persoanelor la resurse de apă de calitate pentru satisfacerea nevoilor de bază.

4.5. Impactul asupra mediului

Poluarea apei poate avea cauze naturale, însă de cele mai multe ori cauzele sunt de natură antropică. Pe lângă rolul de a asigura nevoile de bază ale vieții și continuitatea activităților economice, apa acționează ca un mediu de colectare și ca un mecanism de transport pentru reziduuri casnice, agricole și industriale. Deteriorarea calității apei cauzată de poluare influențează posibilitățile de utilizare a apei, punând în pericol sănătatea oamenilor și funcționarea ecosistemului acvatic, deci reducerea utilizării efective și creșterea competiției pentru o apă cu calitate adecvată.

Majoritatea proiectelor de infrastructură nu au luat însă în calcul condiționările privind efectele negative pe care aceste lucrări le pot avea asupra mediului înconjurător. Chiar pescuitul și culturile acvatice pot distruge ecosistemul acvatic, dezvoltarea lor trebuind să urmărească limitarea impactului asupra mediului.

Agricultura își aduce și ea contribuția la deteriorarea ecosistemelor și nu numai. Astfel, utilizarea apei neresponsabilă și care nu corespunde unei calități chimice bune în agricultură are ca efecte negative asupra solului prin distrugerea structurii acestuia, precum și prin contaminarea acviferelor freatice.

Zootehnia reprezintă un alt sector care impune o regândire a activităților și a managementului acestora. Faptul că resursele de apă din unele zone lasă de dorit din punct de vedere calitativ reprezintă un factor restrictiv pentru zootehnie. Totodată depozitarea improprie a rezidiurilor provenite din zootehnie poate duce la o poluare a surselor de alimentare cu apă potabilă resimțită atât de animale, cât și de oameni.

Efectele schimbărilor climatice vor impune o mai bună gestionare a resurselor de apă deoarece temperaturile mai mari și precipitațiile mai reduse vor duce la scăderea resurselor de apă, prin dezechilibrul între exploatarea și realimentarea naturală a apelor subterane.

Deoarece apele subterane circulă încet prin subsol, impactul activităților umane le poate afecta pe o durată lungă de timp. Aceasta înseamnă că poluarea care a apărut cu zeci de ani în urmă - fie e ea din agricultură, industrie sau din alte activități umane - poate încă amenința

calitatea apelor astăzi și, în anumite cazuri, va continua să facă asta și pentru câteva generații viitoare. Moștenirea trecutului este vizibilă clar la siturile contaminate pe scară largă, cum ar fi zonele industriale, depozitele de deșeuri (ex. gropi de deșeuri menajere sau industriale cum este în s. Cișmichioi), deversarea produselor petroliere în satele Lunga și Mărculești, etc., unde poate fi dificil sau chiar imposibil, la posibilitățile tehnologice actuale și cu cheltuiala proporțională a fondurilor publice sau private, să eliminăm rapid contaminarea. În plus, experiența din ultimii 20 de ani privind remedierea contaminării a arătat că măsurile luate nu au fost capabile să înlăture complet toți contaminanții și că sursele de poluare, chiar parțial înlăturate, continuă să elibereze poluanți pentru o lungă perioadă de timp (de exemplu câteva generații). De aceea, un accent important trebuie pus în primul rând pe prevenirea poluării.

În al doilea rând, din moment ce sistemele de ape de suprafață primesc apele subterane care le alimentează, calitatea apelor subterane se va reflecta în final în calitatea apelor de suprafață. Cu alte cuvinte, efectul activităților umane asupra calității apelor subterane va avea de fapt impact asupra calității ecosistemelor acvatice și a ecosistemelor terestre direct dependente, dacă așa-numitele reacții de atenuare naturală cum ar fi biodegradarea în sol și subsol nu sunt suficiente pentru a îndepărta contaminanții.

Republica Moldova se confruntă cu o gravă problemă de poluare a apelor subterane prin intermediul captărilor de apă abandonate și deteriorate. Realizarea lucrărilor de conservare sau lichidare a captărilor de apă subterană abandonate în care pătrund apele meteorice sau provenite din viituri și revărsarea râurilor va conduce la diminuarea pericolului de poluare a apelor subterane.

Multe din aceste probleme au apărut ca urmare a unui model de dezvoltare care este distructiv din punct de vedere al mediului și dintr-o lipsă a conștiinței publice și a educației pentru protejarea resurselor de apă de suprafață și subterane. Prin adoptarea unei abordări integrate a gestionării riscurilor, care include evaluarea și controlul riscurilor de contaminare de la bazinele hidrografice până la sistemele de distribuție, se vor lua măsuri mai eficiente pentru prevenirea poluării apei. Măsurile preventive și de control vor reduce riscul de contaminare și de epuizare a apelor subterane, îmbunătățind astfel calitatea generală a ecosistemelor acvatice și protejând biodiversitatea.

În concluzie, apele subterane sunt “resurse ascunse” care sunt cantitativ mult mai importante decât apele de suprafață și pentru care prevenirea poluării, monitoring-ul și reabilitarea sunt mult mai dificile decât pentru apele de suprafață, datorita inaccesibilității lor. Acest caracter ascuns face dificilă atât localizarea și caracterizarea adecvată a poluării cât și înțelegerea impacturilor poluării, având adesea ca rezultat o lipsă de conștientizare și/sau evidență a extinderii riscurilor și presiunilor.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Proiectul de act normativ nu a identificat alte impacturi și informații relevante.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul hotărârii Guvernului privind Regulamentul de studiere, exploatare și protecție a apelor subterane, transpune prevederile *Directivei 2000/60/CE a Parlamentului și a Consiliului din 23.10.2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei și a Directivei 2006/118/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării.*

Directiva Cadru privind Apa 2000/60/EC impune studiul, analiza și implementarea unui set de măsuri pentru atingerea standardelor de calitate numite „starea bună” pentru apele subterane aflate la risc, în vederea atingerii acestui deziderat standardizat la nivel european se impun măsuri de îmbunătățire a calității apelor subterane în special a celor utilizate în calitate de ape potabile, pentru a reduce tratarea acestora. Datorită faptului că Directiva Cadru privind Apa 2000/60/EC oferă doar un cadru general de acțiune, la nivel regional și național trebuie dezvoltate strategii concrete care să țină cont de condiționările și specificitatea locală. Astfel Directiva 2006/118/CE privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării vine cu detalii privind gestionarea apelor subterane.

Astfel, prevederile Regulamentului stabilesc criteriile de evacuare directă în apele subterane, condițiile de realimentare a acviferelor, inventarierea surselor de poluare și prevederi de gestionare durabilă pentru a nu supraexploata și contamina acviferele în conformitate cu prevederile Directivei Cadru privind Apa 2000/60/EC și a Directivei 2006/118/CE privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării.

Proiectul hotărârii de Guvern privind Regulamentul de studiere, exploatare și protecția apelor subterane preia și armonizează - art. 2 pct. 31, 32, art. 7, art. 11 alin. (3) lit d, f și j, și Anexa VIII) Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei, CELEX: 32000L0060, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 327 din 22 decembrie 2000, așa cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2014/101/UE; precum și art. 2 pct. 4 și art. 6) Directiva 2006/118/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării, CELEX: 32006L0118, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 372 din 27 decembrie 2006, așa cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2014/80/UE.

Proiectul național are drept scop continuarea procesului de armonizare legislativă pe segmentul protecției și managementului integrat al apelor, prin avansarea gradului de transpunere a prevederilor Directivei 2000/60/CE și a Directivei 2006/118/CE, având ca scop continuitatea armonizării legislației RM cu legislația UE în domeniul mediului înconjurător, în speță, pe segmentul protecției apelor fiind elaborat în vederea implementării art. 46 din Legea apelor nr. 272/2011, act național armonizat cu directivele prenotate.

În acest context, menționăm că transpunerea și implementarea Directivei 2000/60/UE și a Directivei 2006/118/CE este importantă în scopul realizării angajamentelor Republicii Moldova, ce rezultă din Titlul IV „Cooperarea economică și alte tipuri de cooperare sectorială”, Capitolul 16 „Mediul înconjurător”, Anexa XI ale Acordului de Asociere RM-UE.

Pentru a demonstra gradul de compatibilitate a proiectului hotărârii Guvernului privind Regulamentul de studiere, exploatare și protecția apelor subterane cu Directiva 2000/60/CE și Directiva 2006/118/CE au fost elaborate tabelul de concordanță.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Obiectivele de stare cantitativă sunt clare în Directivei Cadru privind Apa 2000/60/CE. Scopul este de a asigura echilibrul între exploatarea și realimentarea naturală a apelor subterane. Realimentarea formațiunilor acvifere poate avea loc pe cale naturală sau artificială. Realimentarea naturală se realizează prin infiltrațiile apelor meteorice, din corpurile de apă de suprafață și/sau prin drenanță verticală ascendentă sau descendentă din formațiuni acvifere

adiacente. Realimentarea artificială este rezultatul activităților antropice (amenajări pentru alimentarea artificială prin bazine, tranșee, foraje etc, irigații după depășirea capacității de câmp a solului pentru apă, pierderi din infrastructura hidroedilitară etc.).

Directivă a Apelor Subterane 2006/118/CE, stabilește un regim caracterizat prin standarde de calitate a apelor subterane prin măsuri de prevenire sau limitare a introducerii de poluanți în apele subterane. Diferite instrumente sunt direct legate de Directivei Cadru privind Apa 2000/60/CE și de Directiva Apelor Subterane, care fac parte din setul de măsuri ce trebuie să devină operaționale pentru a atinge obiectivul referitor la “starea de mediu bună a apelor subterane”. Toate aceste instrumente urmăresc să prevină sau să limiteze introducerea poluanților în apele subterane. Principalele lor caracteristici sunt rezumate în directive conexe care sunt transpuse în legislația națională. În aceste directive sunt prevăzute reglementări privind măsuri de protecție a apelor subterane (Directiva Nitrați 91/676/CE, Directiva Tratării Apelor Uzate Urbane 91/271/CE, Directiva Cadru Deșeuri 2006/12/EC, Directiva Materialelor de Construcție 89/106/EC, Directiva Prevenirii și Controlului Integrat al Poluării 96/61/EEC)

În proiectul de act normativ național au fost luate în considerare necesitățile în vederea implementării legislației UE. Astfel, se transpun criteriile de implementare și de punere în aplicare coerentă și armonioasă a prezentei directive în actul normativ național.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul de inițiere a elaborării proiectului a fost publicat și poate fi accesat pe pagina web oficială a Ministerului Mediului (compartimentul „*Transparența decizională*”, directoriul *Anunțuri de inițiere a elaborării deciziilor*”) și pe portalul guvernamental particip.gov.md - <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-referitor-la-initierea-elaborarii-hotararii-de-guvern-cu-privire-la-aprobarea-regulamentului-de-studiere-exploatare-si-protectie-a-apelor-subterane/14161>

La 21.07.2025 proiectul a fost lansat în avizare oficială, fiind plasat inclusiv pe portalul guvernamental particip.gov.md <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-referitor-la-avizarea-proiectului-hotararii-de-guvern-cu-privire-la-aprobarea-regulamentului-de-studiere-exploatare-si-protectia-apelor-subterane-numar-unic-600mm2025/14877>

De asemenea, în procesul analizei provocărilor cu care se confruntă agricultorii, s-a constatat că procedura de obținere a autorizației de mediu pentru folosirea specială a apei subterane pentru irigare este complexă. Pentru a identifica soluții eficiente și sustenabile, prin Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 67/2024 a fost constituit un grup de lucru interinstituțional, alcătuit din specialiști ai Ministerului Mediului, MAIA, mediului academic și mediului privat, printre care și reprezentanți ai APEF „Moldova Fruct”. Grupul a analizat provocările legate de studiile hidrogeologice și de protecția acviferelor, astfel a apărut necesitatea elaborării unui regulament privind studiul, exploatarea și protecția apelor subterane, pentru a aduce claritate pe domeniul apelor subterane.

Au fost desfășurate ședințe cu proiectanți atestați pentru captările de apă subterană, discutând aspecte tehnice privind studiarea, exploatarea și protecția apelor subterane. Regulamentul a fost consultat și cu instituțiile subordonate Ministerului Mediului, care vor asigura implementarea și monitorizarea prevederilor, garantând aplicarea coerentă și sustenabilă a reglementărilor.

Pe baza discuțiilor grupului de lucru și a consultărilor publice organizate la 8 aprilie 2025 de Comisia Agricultură și Industria Alimentară a Parlamentului, unde a fost definitivat proiectul de modificare a Legii apelor nr. 272/2011 (inițiativa legislativă nr. 81 din 19.03.2025), dar și discutate aspectele care trebuie incluse în regulamentul de studiere, exploatare și protecție a apelor subterane.

Proiectul de modificare a Legii apelor nr. 272/2011 (inițiativa legislativă nr. 81 din 19.03.2025), a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 445–447 din 22.08.2025. Totodată, modificările prevăd că Guvernul va aduce actele sale normative în concordanță cu prevederile Legii apelor nr. 272/2011, în termen de șase luni de la intrarea în vigoare a legii.

7. Concluziile expertizelor

Urmare a lansării proiectului în procesul de avizare a fost supus expertizei de compatibilitate, iar prin scrisoarea nr. 31/02-126-8293 din 04.08.2025, Centrul de Armonizare a Legislației a remis avizul cu propuneri, care au fost luate în considerare la definitivarea proiectului. Concluzia declarației de compatibilitate este următoarea:

„Ca urmare a expertizei de compatibilitate realizate, se va asigura revizuirea clauzei de armonizare prin prisma observațiilor enunțate mai sus..”

De asemenea proiectul va fi prezentat Ministerului Justiției și Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizelor necesare în conformitate cu cadrul normativ.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul nu prevede alte modificări ale cadrului normativ, integrându-se armonios în cadrul normativ existent. Proiectul de lege nu va necesita modificarea altor acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea va fi realizată de către Instituția Publică Administrația Națională „Apele Moldovei”, cu suportul Agenției de Mediu, al Inspectoratului de Protecția Mediului, al Administrației publice locale și al instituțiilor de cercetare.

La necesitate se vor organiza seminare și instruirii a specialiștilor din cadrul autorităților implicate în implementarea prevederilor stipulate în Regulament.

Secretar de Stat

Gheorghe HAJDER